

“Het werk is nooit af”, Economisch actieplan Borger-Odoorn 2018-2020

“Het werk is nooit af”, Economisch actieplan Borger-Odoorn 2018-2020

1 Inleiding

Het huidige economische beleidsplan “Vernieuwend verbinden” is in 2012, midden in de crisisjaren, opgesteld. Een periode waarin veel bedrijven het moeilijk hadden en waarin veel werknemers hun baan verloren zagen gaan. Een deel van hen probeert nu als “zelfstandige zonder personeel” (zzp) een nieuw bestaan op te bouwen. Inmiddels bestaat meer dan de helft van alle lokale bedrijvigheid in Borger-Odoorn uit zzp’ers. Een plattelandsgemeente als Borger-Odoorn biedt voor deze doelgroep goede kansen om te ondernemen. Voldoende betaalbare ruimte en een aangename leefomgeving spelen een rol in de toename van kleine ondernemers, ook komende vanuit andere delen van het land. Uiteraard zijn er ook knelpunten zoals een krimpende en ontgroenende beroepsbevolking en het achterblijven van digitale ontsluiting van het buitengebied.

In dit actieplan wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeente zich met de lokale economie bezighoudt. In hoofdstuk 2 volgt een korte schets van de huidige stand van zaken, in hoofdstuk 3 gevolgd door de uitgangspunten van het beleid. Daarna volgt de evaluatie van het economisch beleidsplan 2012 (hoofdstuk 4) en informatie uit twee recente bijeenkomsten met ondernemers en een enquête onder zzp’ers (hoofdstuk 5). Deze twee hoofdstukken vormen de kern voor het actieplan 2018-2020, dat is beschreven in hoofdstuk 6.

Voor de uitvoering van het economisch actieplan 2018-2020 heeft de gemeente € 20.000 beschikbaar. Met ingang van 2018 is het aantal inzetbare uren uitgebreid van ongeveer 0,50 fte tot 0,75 fte (ruim 1.000 uren). Voor specifieke projecten, zoals onlangs bijvoorbeeld de Bedrijvenregeling Drenthe 2018-2019, is/wordt zo nodig afzonderlijk geld gevraagd van de gemeenteraad.

Voor recreatie & toerisme is in 2017 nieuw beleid vastgesteld. De agrarische sector wordt later in 2018 met een separate nota bediend.

2 Lokale economie in het kort

Werkloosheid wordt veelal gezien als een belangrijke graadmeter voor de stand van de economie. In dat opzicht staat Borger-Odoorn met 6,9% er redelijk voor (cijfers november 2017). Drenthe en Nederland kennen momenteel een iets hogere werkloosheid terwijl de buurgemeenten Emmen (10,7%) en Stadkanaal (10,7%) aanzienlijk hogere cijfers hebben. Toch blijkt de economie van Borger-Odoorn gevoelig te zijn geweest voor de crisis van de afgelopen jaren. Van de bijna 7.500 banen in 2012 zijn er tot 2016 zo’n 500 verloren gegaan. Het afgelopen jaar is dankzij de aantrekkende economie het banenaantal met bijna 200 weer toegenomen tot 7.200. Het is vooral de goed vertegenwoordigde bouwnijverheidssector die zorgt voor fluctuaties in de lokale werkgelegenheid.

De economie van Borger-Odoorn wordt gekenmerkt door twee dominante sectoren, te weten recreatie & toerisme (R&T) en landbouw. Laatstgenoemde sector is goed voor ruim 800 banen, 4% meer dan in 2012. Bij dit aantal moeten ook nog tal van banen worden gerekend in de toeleverende bedrijven zoals transportondernemingen.

De R&T-sector genereerde in 2015 bijna 2.000 banen, zowel directe als indirecte. In de indirecte sfeer moet vooral worden gedacht aan werkgelegenheid in de detailhandel. De relatief lage winkelleegstand, 4% (2012: 7%) tegen 10% (2012:12%) gemiddeld in Nederland, wordt mede veroorzaakt door de klandizie vanuit de toeristische markt.

De werkzame beroepsbevolking van Borger-Odoorn telde in 2016 evenals in 2012 rond de 12.000 personen, waarvan ca. 10.000 werkzaam in loondienst. Cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) geven aan dat van alle in loondienst werkzame inwoners ruim 80% zijn of haar emplooi buiten de gemeente heeft. Het is daarom dat met name de regionale economische ontwikkelingen van groot belang zijn voor de lokale beroepsbevolking.

Het aantal vestigingen bedraagt in 2017 bijna 2.300 ondernemingen, nagenoeg gelijk aan het aantal in 2012. Afgezet tegen het inwoneraantal telt Borger-Odoorn in vergelijking met Drenthe en Nederland ca. 10% meer bedrijvigheid. Iets meer dan de helft van de bedrijvigheid betreft zzp’ers die voor een

groot deel actief zijn in de zakelijke dienstverlening, de bouwnijverheid, handel en landbouw. Met een werkgelegenheidsaandeel van 35% zijn de zzp'ers in Borger-Odoorn veel nadrukkelijker aanwezig dan verder in Drenthe (12%) of Nederland (11%).

Het gemiddelde aantal bedrijfsoprichtingen ligt, afgezet tegen de bestaande bedrijvigheid in Borger-Odoorn, op vrijwel hetzelfde niveau als dat van Drenthe maar flink lager als dat van Nederland. Nu kent Borger-Odoorn relatief al veel bedrijvigheid en speelt het ontbreken van de digitale ontsluiting in het buitengebied een rol.

Het zijn niet alleen cijfers die iets zeggen over de stand van de lokale economie. Zo werd in 2015 de ondernemer van Royal Goedewaagen uit Nieuw-Buinen uitgeroepen tot Drents Ondernemer van het jaar. Een eer die eerder ook al te beurt viel aan de ondernemers van Schutrups, Exloo en Queens Grass, Drouwen.

Slim produceren bij PPS Thalens Drouwenermond

Najaar 2017 ontving PPS Thalens uit Drouwenermond de districts prijs "Smart manufacturing Award" van Noord-Nederland van de Koninklijke Metaalunie. Een prijs voor bedrijven die zich positief onderscheiden door "slim" te produceren. Voorjaar 2018 dingt het bedrijf mee naar de nationale award.

3 Uitgangspunten economisch beleid

Het centrale uitgangspunt voor het economisch beleidsplan 2012 vormde de gemeentelijke hoofdambitie zoals in 2007 in de toekomstvisie geformuleerd:

een levendige woon- en werkgemeente die volop profiteert van haar unieke kenmerken als aantrekkelijke leefomgeving en ruimte.

Wanneer we deze nog altijd geldende ambitie relateren aan het gegeven dat:

- * de bedrijvigheid in Borger-Odoorn grotendeels kleinschalig van aard is en
- * groei hoofdzakelijk vanuit kleinschalige bedrijvigheid moet worden verwacht en
- * dat ruimte/kosten/wonen/werken de lokale vestigingsplaatsfactoren zijn en
- * wonen/werken belangrijk is voor leefbaarheid in een krimpgebied en
- * dat Cittaslow staat voor waarden als gastvrijheid en kleinschaligheid

dan kan worden vastgesteld dat de hoofdambitie vrijwel samenvalt met de ambitie van het economische beleid: *Borger-Odoorn, een gastvrije economisch vitale werk-woongemeente.*

Met deze ambitie voor ogen stelt de gemeente zich twee doeleinden, te weten:

- het versterken van het vestigingsklimaat. De gemeente zorgt voor aantrekkelijke vestigingsvoorwaarden voor (startende) ondernemers.
- het zijn van een ondernemersvriendelijke gemeente die aandacht heeft voor het lokale bedrijfsleven.

De mogelijkheden van de gemeente om de lokale economie te beïnvloeden zijn beperkt. De mogelijkheden nemen evenwel toe wanneer in een groter verband wordt samengewerkt. De provincie Drenthe is hierbij van belang vanwege haar inzet van budgetten op diverse economische stimulerings- en ondersteuningsmogelijkheden. Daarbij zijn de gemeenten juist weer belangrijk voor de provincie om haar beleid uit te kunnen voeren. In de provinciale beleidsnota "Economische koers van Drenthe" (2016-2019) staat een aantal opgaven die ook voor Borger-Odoorn van belang zijn: het creëren van werkgelegenheid, een aantrekkelijk vestigingsklimaat, balans in de arbeidsmarkt, de versterking van vitaal platteland en goede (digitale) bereikbaarheid.

In het kader van deze opgaven heeft de provincie een aantal acties ter stimulering van de Drentse economie geïnitieerd, waarvan diverse ondernemers uit Borger-Odoorn hebben weten te profiteren zoals via:

- het programma "Ik ben Drents Ondernemer" (financiën, advisering en bijeenkomsten over de onderwerpen: starten, groeien, financieren, exporteren, innoveren);
- ondersteuning van kwaliteitsverbetering en herstructurering bedrijfshuisvesting;
- financieel acquisitie-instrumentarium waaronder de Bedrijvenregeling Drenthe;
- ondersteuning van cases met economische en maatschappelijke waarden o.a. gekoppeld aan zorg;
- bevordering van sociaal innovatief ondernemerschap bij het bedrijfsleven.

Naast de provincie is het BOCE-samenwerkingsverband met de gemeenten Emmen en Coevorden voor onze gemeente van belang. In een gezamenlijke visie op regionale economische versterking is de ambitie dat Zuidoost Drenthe in 2030 een van de industriële hotspots van Nederland is. Hoewel deze sector in Borger-Odoorn niet sterk is vertegenwoordigd, kan de gemeente in hoge mate van deze ambitie profiteren. Een groot deel van de lokale beroepsbevolking vindt immers emplooi over de gemeentegrens. Het BOCE-samenwerkingsverband gaat ook kansen bieden in samenwerking met het Rijk. Uit het recent gepresenteerde regeerakkoord blijkt dat het Rijk voornemens is regionale kansen te benutten door 'deals' met decentrale overheden te sluiten. Hierbij moet onder andere worden gedacht aan experimenter- en regelruimte op bijvoorbeeld sociaaleconomisch terrein om regionale kansen meer te gaan benutten. De BOCE-samenwerking biedt ons ook betere kansen om van Europese (subsidie)mogelijkheden te profiteren. Op eigen houtje mist Borger-Odoorn de capaciteit om internationale samenwerking echt van de grond te tillen.

4 Evaluatie uitvoeringsagenda 2012

Op basis van ambities, doelstellingen en analyse is in 2012 aan de hand van vier thema's een aantal actiepunten opgesteld. De manier waarop deze actiepunten opgepakt zijn bestond voornamelijk uit het verbinden van partijen en initiatieven. De rol van de gemeente is grotendeels faciliterend van aard want de economie wordt lokaal vooral bepaald door de bedrijven. Hieronder worden de resultaten van de actiepunten, voor zover vallende onder de thema's Midden- en Kleinbedrijf (MKB) en Overheid, uitgewerkt.

Bevorderen van bedrijfsnetwerken

Bedrijfsnetwerken zijn een verbindingsvorm waarin ondernemers, door elkaar beter te leren kennen, hun kansen vergroten op onderlinge zaken. En dat is goed voor de lokale economie. Ondernemersverenigingen hebben het echter steeds moeilijker, ook in Borger-Odoorn. In een aantal kernen ontbreken ze of zijn ze niet of nauwelijks (nog) actief. De overkoepelende Ondernemersvereniging Borger-Odoorn (OVBO) heeft in 2016 besloten haar bestaan "slappend" voort te zetten vanwege gebrek aan actieve betrokkenheid onder de leden. Hoewel de gemeente ondernemersverenigingen als aanspreekpunten prefereert, is zij niet bij machte om ondernemers tot samenwerking te forceren. Wel werkt de gemeente, waar gewenst, mee aan nieuwe impulsen tot netwerkvorming, zoals momenteel in Borger het geval is. Hier heeft de werkgroep Borger Hunebedhoofdstad een beroep gedaan op de gemeente om haar te ondersteunen in het versterken van de lokale samenwerking. Dit mede op basis van de aanbevelingen uit een in opdracht van de gemeente uitgevoerde verkennende studie onder ondernemers in Borger. In het verlengde hiervan heeft de gemeente ook besloten om in 2018 voor de duur van een jaar een centrummanager voor Borger aan te stellen. Deze functionaris heeft tot taak een soepele samenwerking tussen gemeente en ondernemers te realiseren. De focus is invulling geven aan de opdracht uit het Masterplan Borger-centrum, om de mogelijkheden die het nieuwe centrum biedt voor inwoners en gasten zo goed mogelijk te benutten.

Andere ondernemersnetwerken waar de gemeente bij betrokken is zijn het Cittaslow-supportersnetwerk en het Ambachtsgilde De Hondsrug. Om het Cittaslow-keurmerk uit te dragen onder het lokale bedrijfsleven heeft de gemeente een aantal jaren geleden het initiatief genomen voor een zogenoemd Cittaslow-

---

supportersnetwerk. Een schot in de roos, gezien de ruim 80 aangesloten ondernemers, variërend in branche en omvang. Zo'n twee keer per jaar worden er bijeenkomsten georganiseerd die geregeld leiden tot (commerciële) verbindingen tussen ondernemers. Onderlinge samenwerking met andere Cittaslow-gemeenten ligt daarbij in de toekomst voor de hand. Zo hebben er met het Duitse Bad Essen wederzijdse bezoeken plaatsgevonden om te bezien waar kansen, ook in economisch opzicht, liggen.

Ook bij het Ambachtsgilde De Hondsrug heeft de gemeente een rol gespeeld. Na een eerste door de gemeente georganiseerde en goedbezochte bijeenkomst, heeft een aantal ondernemers besloten elkaar te blijven ontmoeten. In 2016 is met steun van de gemeente het gilde in een stichting ondergebracht. Het aantal aangesloten ambachtelijke bedrijven is gestaag groeiend tot momenteel ca. 20 ondernemers. Naast het uitwisselen van informatie en het deelnemen aan evenementen, worden inmiddels ook commerciële successen geboekt. Zo heeft het Resort Puur Exloo veel interesse in ambachtelijke bedrijvigheid en daarom een aantal ondernemers gevraagd lokale producten te leveren.

??INVOEGEN AFBEELDING: An Wood meubelmakerij Odoorn.jpg]

An Wood meubelmakerij Odoorn

In 2017 heeft de gemeente het gilde via de provincie in contact gebracht met OSIRIS, een Europees programma dat zich richt op sociale innovaties in ondernemerschap. Bezien wordt of met Europese middelen een regionaal netwerk van ambachten en maakindustrie kan worden opgezet. Gedacht wordt aan steun voor opleidingstrajecten voor steeds schaarser wordende beroepen en aan steun in het vergroten van afzetmogelijkheden. De aandacht voor ambachtelijke bedrijvigheid sluit ook goed aan op de Cittaslow-status van de gemeente. Het gaat veelal om kleinschalige bedrijvigheid met veel lokale relaties en die plaatsvindt op woon-werklocaties en goed passen bij een toeristische plattelandsgemeente. En gezien de verwachte toenemende tekorten aan vakmensen zijn de economische vooruitzichten positief.

Behoud van werkgelegenheid via bedrijfsondersteuning

Als gevolg van de economische crisis kwamen veel bedrijven in problemen, uiteraard ook in Borger-Odoorn. Om als gemeente betrokkenheid te tonen is in 2012 besloten gebruik te gaan maken van het Regionaal Ondernemingsinstituut (ROI). Bij deze organisatie kunnen bedrijven met problemen of vragen op kosten van de gemeente 8 uren kosteloos advies inwinnen. Het ROI heeft als doel het behoud van werkgelegenheid door het bereikbaar maken van professioneel advies voor ondernemers die daar vanwege relatief hoge kosten in de regel geen gebruik van maken. In de afgelopen 5 jaar heeft het ROI zo'n 50 ondernemers bediend. Dit heeft geleid tot het behoud van naar schatting ca. 45 directe arbeidsplaatsen, omgerekend een besparing van bijna 4 ton aan maatschappelijke kosten. Nu de economie sterk aantrekt zal het ROI meer starters en groeiende bedrijven gaan ondersteunen. Ondernemers die lastig een bancaire financiering kunnen verkrijgen, kunnen sinds 2016 aankloppen bij de Kredietunie Veenkoloniën en Oostermoer. Samen met een aantal gemeenten in de regio heeft Borger-Odoorn een bijdrage geleverd in de opstartkosten van de Kredietunie. Hoewel diverse lokale bedrijven zich inmiddels hebben aangemeld, dient de Kredietunie haar bekendheid verder uit te bouwen. Door te "zeepkisten" bij de regionale ondernemersclubs wordt hier samen met het ROI aan gewerkt.

In het kader van haar economische beleid stimuleert de provincie Drenthe ondernemerschap via het initiatief "Ik ben Drents ondernemer". Dit programma biedt een breed pakket aan ondersteuningsmogelijkheden (ondernemerschap, financiering, innovatie, export) voor starters en doorgroeiers. Er is een aantal fysieke "ondernemersfabrieken" waaronder één in Emmen, waar ondernemers bedrijfsruimte en ondersteuning via zogenoemde Business Developers wordt geboden. Een aantal ondernemers uit Borger-Odoorn maakt gebruik van deze mogelijkheden, in de meeste gevallen via promotie van de provincie zelf. Vanaf 2018 kunnen MKB-bedrijven die willen investeren in vestiging, uitbreiding of innovatie gebruik gaan maken van de bedrijvenregeling Drenthe 2018-2019. Dit is een provinciale regeling met als doel het stimuleren van de regionale economie en daarmee de werkgelegenheid. De provincie stelt een totaalbedrag van € 2 miljoen beschikbaar, te verdubbelen door de gemeenten tot € 4 miljoen. Bedrijven kunnen subsidie ontvangen op basis van een arbeidsplaatsenregeling (APR) en/of een rentekortingsregeling (RKR). Borger-Odoorn draagt op basis van werkgelegenheid een bedrag bij van € 110.000. Bij volledig gebruik van dit bedrag, is sprake van 44 nieuwe arbeidsplaatsen of extra investeringsvolume van € 7,3 miljoen.

Matthijs Popken van Popken Mechatronica Exloërveen

Opgemerkt wordt dat bedrijven op veel manieren ondersteuning en subsidies kunnen verkrijgen maar dat dit voor hen niet altijd duidelijk is. Veel bedrijven, met name de kleine, hebben hier weinig aandacht voor. De gemeente kan hierbij een rol blijven spelen door actief te communiceren.

Stimuleren werkgelegenheid via ondersteuning van starters

Ondernemerschap is een belangrijk element voor economische ontwikkeling en daarmee voor werkgelegenheid. Met het oog op een vitale economie wenst iedere gemeente zoveel mogelijk bedrijvigheid en zijn nieuwe bedrijven welkom. Dit geldt des te meer voor krimpgebieden waar de leefbaarheid zo goed mogelijk op peil gehouden dient te worden.

Cijfers van de Kamer voor Koophandel (KvK) geven aan dat er in Borger-Odoorn sinds 2012 ruim 200 bedrijven zijn opgericht. Dat is minder dan verwacht zou mogen worden op basis van het Nederlandse gemiddelde. Nu was de bedrijvigheid in onze gemeente in 2012 al hoger dan gemiddeld, maar misschien speelt het ontbreken van digitale ontsluiting in het buitengebied ook een rol. Volgens de KvK zijn er aanwijzingen dat buitengebieden steeds meer in trek zijn bij starters. Voor veel van deze bedrijven, veelal zzp'ers, is wonen en werken in het buitengebied een aantrekkelijker optie dan een (kostbaar) bedrijfspand op een bedrijventerrein of in een stedelijk centrum. Voorwaarde is wel dat de locaties een goede digitale ontsluiting hebben. Dit is, zo bleek ook tijdens de bijeenkomst met lokale zzp'ers, in Borger-Odoorn nog steeds een knelpunt waarvoor op afzienbare termijn een oplossing nodig is (zie ook verderop).

Het is belangrijk specifiek bij starters de mogelijkheden te noemen om vanuit een uitkeringssituatie een onderneming te starten. Het zogenoemde Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (BBZ) biedt de mogelijkheid om met behoud van uitkering een bedrijf te starten. De gemeente Emmen, die deze regeling voor Borger-Odoorn uitvoert, behandelt jaarlijks tussen de 5 en 10 lokale aanvragen. De BBZ-regeling biedt ook steun aan ondernemers die behoefte hebben aan tijdelijke inkomensondersteuning en/of een specifiek krediet. Helaas is de regeling bij nog geen kwart van de zzp'ers bekend (zo blijkt uit de enquête). Door meer tijd en middelen beschikbaar te stellen kan het effect van de BBZ-regeling in Borger-Odoorn aanzienlijk worden vergroot. Hierover zal dan ook met de gemeente Emmen het gesprek worden aangegaan in 2018.

Er zijn dus vele mogelijkheden om als (startend) bedrijf op een of ander manier geholpen te worden. De gemeente en provincie hebben hiervoor allerlei ondersteuningsmogelijkheden beschikbaar. Hoewel de behoefte hieraan bij veel bedrijven niet bijzonder groot is, is het wel belangrijk dat (potentiële) ondernemers weten dat deze mogelijkheden beschikbaar zijn. Daarom zullen starters en nieuwkomers een informatiepakket ontvangen van de gemeente.

Onderzoek naar de zorgsector

In het actieplan van 2012 werd aangekondigd om een onderzoek te doen naar de lokale zorgsector. Dit met het oog op de mogelijkheden van een branche die relatief ongevoelig leek voor de crisis en qua vestigingsplaatseisen goed aansluit bij een plattelandsgemeente als Borger-Odoorn. Een terechte constatering gezien de huidige omvang van maar liefst 200 bedrijven met ruim 900 banen. Opvallend

is echter dat ondanks een groeiend aantal bedrijven de lokale werkgelegenheid sinds 2012 niet is toegenomen. De crisis bleek namelijk wel degelijk toe te slaan, met name bij de grotere zorginstellingen. Omdat momenteel het aantal zorgbedrijven toeneemt, is de verwachting dat het aantal banen ook weer gaat stijgen.

Voormalig School Oost Valthermond, nu Zorgcentrum De Prinshoeve

Gemeenten nemen een bijzondere positie in omdat zij een belangrijke klant vormen voor de sector. In Borger-Odoorn wordt bij de inkoop van zorg aan zowel grote als kleine zorgaanbieders ruimte geboden. Naast de reguliere contacten vanuit het contractmanagement worden ook uit belangstelling geregeld werkbezoeken aan zorgaanbieders afgelegd. De gemeente staat positief tegenover vestiging van zorgbedrijven in de gemeente. Omdat de praktijk uitwijst dat sommige starters moeite hebben het hoofd boven water te houden, wordt nieuwkomers nadrukkelijk geadviseerd de behoefte aan de geboden zorg goed te onderzoeken. De gemeente doet bij aanvang nooit toezeggingen over het 'toewijzen' van inwoners die specifieke zorg nodig hebben.

Onderzoek naar de mogelijkheden om de bedrijvigheid en werkgelegenheid in de zorgsector te vergroten had geen prioriteit, de afgelopen jaren. Maar door de zakelijke relaties heeft de gemeente toch een goed overzicht van de sector. Met het oog op de vooruitzichten, de kleinschaligheid van sector en de diverse ondersteuningsmogelijkheden, ligt het voor de hand om in de toekomst een (sectorale) netwerk-bijeenkomst te gaan organiseren.

Verbeteren ondernemersklimaat door digitale ontsluiting

Het vestigingsklimaat wordt voor een groot deel bepaald door infrastructurele voorzieningen. Goede digitale ontsluiting speelt hierin een toenemende rol en is feitelijk gezien onmisbaar voor bedrijfsvestiging. Op ruim 1.400 zogenoemde witte adressen, waarvan meer dan 500 een bedrijfsvestiging, is in Borger-Odoorn (nog) geen hoogwaardige digitale verbinding beschikbaar. Digitale ontsluiting is sinds de jaren 90 voorbehouden aan commerciële partijen als KPN en Ziggo. Die laten de buitengebieden vanwege te lage rendementen echter links liggen. Sinds kort biedt "Europa" mogelijkheden voor overheden om zich te bemoeien met (de financiering van) de digitale ontsluiting van witte adressen. Zo is er in Drenthe een provinciaal fonds van waaruit tegen relatief gunstige voorwaarden geld geleend kan worden.

Sinds 2012 is in onze gemeente de Stichting Breedband Borger-Odoorn actief. Met behulp van een groot aantal ambassadeurs heeft deze organisatie in 2016 ruim 70% van alle witte adressen bereid gevonden deel te nemen aan een lokaal glasvezelnetwerk. Een dergelijk aandeel is voldoende voor een

businesscase waarvoor medio 2017 bij de provincie een financieringsaanvraag van € 5 miljoen is ingediend. Deze aanvraag wordt momenteel beoordeeld. Vanaf de start faciliteert de gemeente de Stichting waar gewenst en mogelijk. De partijen houden elkaar goed geïnformeerd door geregeld te overleggen. Specifiek met het oog op infrastructurele kansen (slim meeleggen) wordt de stichting betrokken bij het halfjaarlijkse overleg tussen de gemeente en diverse nutsbedrijven. Door tegenwerking van KPN dreigt de mogelijke aanleg van het glasvezelkabelnetwerk opnieuw vertraagd te worden. Daarom zal de gemeente samen de provincie haar inspanningen intensiveren teneinde de digitale ontsluiting van de witte adressen in 2019 voltooid te hebben.

Duidelijk werd dat lokale R&T-bedrijven in het buitengebied in toenemende mate problemen ondervonden van het ontbreken van goede digitale infrastructuur. Daarom heeft de gemeente voorjaar 2017 financiële ondersteuning verleend aan bedrijven die zich via masten digitaal hebben laten ontsluiten. Van de meer dan 400 bedrijven in het buitengebied, die eerder hadden aangegeven te opteren voor glasvezel, hebben 10 bedrijven, overwegend uit de R&T-sector, zich aangemeld voor deze regeling.

Inspelen op behoefte aan bedrijfslocaties

Onderzoek in 2010 onder 400 lokale bedrijven wees uit dat de vestigingslocaties in Borger-Odoorn goed worden gewaardeerd. Met name die ondernemers die het werken combineren met wonen blijken positief te zijn. Een recente enquête onder 120 zzp'ers bevestigt dit beeld volledig. De pluspunten om in Borger-Odoorn gevestigd te zijn, zijn de ruimte in combinatie met de woon- en leefomgeving.

In het buitengebied maken ondernemers voor hun woon-werklocatie onder andere gebruik van voormalige agrarische bebouwingen (VAB). Om met het oog op leefbaarheid het hergebruik van VAB aantrekkelijk te maken heeft de gemeente beleid ontwikkeld. Dit beleid is succesvol gezien de nieuwe invullingen van VAB die eerder niet waren toegestaan. Denk hierbij aan een scheepsbevrachtingsbedrijf (uit Rotterdam), een rijkschool, maar ook aan zorg- en cultuurgerichte bedrijven. Geschat wordt dat zo'n 90% van alle leeggekomen VAB in Borger-Odoorn momenteel naast een woonfunctie ook een (veelal kleinschalige) bedrijfsmatige herinvulling heeft gekregen. Naast het hergebruik van VAB is werken en wonen in de kernen ook (nog steeds) populair. In nieuwe bestemmingsplannen worden de mogelijkheden van aan de woning gebonden beroepen verder uitgebouwd. Hierbij moet worden gedacht aan kleine bedrijven, zoals administratiekantoren en kapsalons, in aanbouwen aan woningen. Door woon-werklocaties goed te faciliteren is de gemeente gastvrij voor kleine (startende) bedrijven, die op hun beurt bijdragen aan de lokale leefbaarheid.

Nog geen 10% van de lokale bedrijven is gevestigd op een van de lokale bedrijventerreinen. Dit zijn overwegend grotere bedrijven met meerdere medewerkers. De bebouwing en de bezetting van de locaties van deze terreinen varieert. Het grootste terrein, De Drentse Poort in Nieuw-Buinen, is voor een groot deel bebouwd. Er resteert nog 1 ha (2 à 3 kavels). De meeste locaties die tijdens de crisis te huur stonden, hebben inmiddels weer een huurder gevonden. Het bedrijventerrein Noorderkijl in 2° Exloërmond is op één bouwlocatie na volledig bebouwd. Bij het meest recent aangelegde bedrijventerrein, in Borger-West, trekt na een aantal moeilijke jaren de belangstelling duidelijk aan. Het snelgroeiende koeriersbedrijf Jyve, ooit gestart op een woon-werklocatie in Ees, gaat de komende jaren waarschijnlijk (nog) verder uitbreiden. Tevens verrijst er op het bedrijventerrein in 2018 een bedrijfsverzamelgebouw waarvan alle eenheden zijn verkocht. Er wordt daarom gewerkt aan een tweede locatie. De doelgroepen ervan zijn bedrijven die ruimte nodig hebben voor opslag en productie. Ook voor het zogenoemde Strijkijzer, waar eerder het AZC stond gepland, bestaat toenemende belangstelling van met name bedrijven in de toeristisch-recreatieve sfeer.

Jyve Koeriers op bedrijventerrein De Strengen.

Onderzoek in 2013 door de provincie naar behoefte aan bedrijventerreinen wees voor Borger-Odoorn uit dat er tot 2020 nog een vraag van 2 à 3 ha aan bedrijventerreinen (merendeels gemengd) zou zijn. Hiervan is momenteel bijna 1,5 ha verkocht. Voor het decennium na 2020 was de verwachting dat de vraag vrijwel gaat opdrogen. Overall betekent dit dat de huidige voorraad aan terreinen (bijna 4 ha) voldoende zou moeten zijn om de markt de komende jaren te bedienen. De vraag is echter wel wat te doen met bedrijven die zich willen vestigen op Noorderkijl in 2° Exloërmond. In de nieuwe grondnota staat dat de gemeente de exploitatie van bedrijventerreinen aan de markt wil overgelaten. Om bedrijven de kans te geven om zich te vestigen in de gemeente, kan de gemeente met het oog op werkgelegenheid evenwel besluiten over te gaan tot de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein.

Duidelijk is dat ook vanuit economisch perspectief de ontwikkelingen op de vastgoedmarkt van belang zijn. Mede daarom is een aantal jaren geleden gestart met een periodiek overleg tussen de lokale makelaars, de Rabobank en de gemeente. Deze bijeenkomsten worden door alle partijen als zinvol ervaren en zullen derhalve vervolgd worden.

Tonen van betrokkenheid via informatievoorziening en relatiebeheer

Het lokale ondernemersklimaat wordt mede bepaald door de wijze waarop de gemeente omgaat met het bedrijfsleven. Hierbij dient te worden aangetekend dat, zo blijkt uit de diverse onderzoeken, voor de meeste ondernemers contact met de gemeente geen item is.

Een door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) in 2016 uitgevoerde enquête onder Drentse ondernemers geeft per gemeente inzicht in de dienstverlening. De animo om mee te werken aan dit onderzoek was in Borger-Odoorn met ruim 200 ondernemers relatief groot.

Daarmee is de respons vele malen groter dan het tweejaarlijkse onderzoek naar de MKB-vriendelijkste gemeente. De resultaten geven aan dat de waardering voor de gemeentelijke dienstverlening op de meeste onderdelen hoger dan gemiddeld is. VNG kwalificeert in haar rapportage de gemeente Borger-Odoorn als best scorende Drentse gemeente als het gaat om hostmanship. Dat kan nog verder verbeteren wanneer de gemeente in 2018 met een nadere invulling van het dienstverleningsconcept komt.

	Borger-Odoorn	Drenthe laagst	hoogst	gemiddeld
Dienstverlening algemeen	6,5	6,2	6,8	6,5
Digitale faciliteiten	6,6	5,8	6,6	6,3
Professionaliteit organisatie /medewerkers	6,6	5,8	6,9	6,4
Afhandeling aanvraag vergunning	6,6	5,7	6,9	6,3
Communicatie en voorlichting	6,3	5,7	6,4	6,2
Wijze waarop ondernemers worden betrokken	6,1	5,2	6,2	5,8
Inspanning om regels te vereenvoudigen	5,8	5,2	6,0	5,6
Ondernemersklimaat	6,5	6,1	6,7	6,3
Vestigingsklimaat	6,2	5,8	6,7	6,2

Woon- en leefklimaat	7,2	6,8	7,7	7,3
Gemiddelde waardering	6,5	6,0	6,7	6,3

De inspanning om regels te vereenvoudigen wordt in Borger-Odoorn net als in de overige gemeenten maar matig, zij het wel bovengemiddeld, beoordeeld. Opvallend is dat van alle gemeenten de regeldruk in Borger-Odoorn als minst hoog wordt ervaren. Ook zijn lokale ondernemers meer dan in andere gemeenten van mening dat de regels worden gehandhaafd. Het ondernemersklimaat krijgt een 6,5, dat is het op twee na hoogste cijfer van Drenthe. Dat geldt ook voor de gemeentelijke inspanning om het ondernemersklimaat te verbeteren, dat door 60% als goed wordt ervaren. Over de prioriteiten die de gemeente stelt in haar economische beleid is, evenals in de meeste andere gemeenten, maar een gering deel (18%) het eens. Gevraagd naar onderwerpen die de gemeente de komende tijd aandacht zou moeten geven, dan blijkt samenwerking met (lees inkoop bij) het lokale bedrijfsleven relatief veel genoemd te worden. Daarnaast wordt de aanleg van glasvezel meerdere malen naar voren gebracht evenals de ongewenstheid van de windmolens.

Zilversmid Bibi d'Or uit 2e Exloërmond tijdens Open Bedrijvendag Drenthe

Voor de wijze waarop de gemeente communiceert is de waardering net iets boven het Drentse gemiddelde. De informatie op de website is wel actueel maar niet altijd even makkelijk vindbaar, zo blijkt. Goed gewaardeerd worden de bedrijfsbezoeken door de gemeente, jaarlijks rond de 50. Ondernemers stellen die op prijs en voelen zich zo gezien en gehoord.

Voor de gemeente bestaat de meerwaarde in het ophalen van informatie die meer dan anders de diepte in gaat. Dit geldt ook voor de Open Bedrijven Dag Drenthe, waar gemiddeld ca. 10 ondernemers met ondersteuning van de gemeente op de eerste zaterdag van november aan meedoen. Het doel is dat inwoners meer inzicht krijgen in de lokale bedrijvigheid en daardoor trotser worden op de lokale en Drentse economie.

Tot 2014 heeft de gemeente enkele keren deelgenomen aan de Bedrijvencontactdagen Drenthe. De animo onder bedrijven hieraan deel te nemen bleek de laatste jaren te laag om hier als gemeente het voortouw te nemen, ook vanwege de kosten-opbrengstenverhouding.

In 2016 is in samenwerking met de lokale Rabobank een bijeenkomst voor zzp'ers georganiseerd. Diverse ondernemers hebben tijdens deze bijeenkomst gebruikgemaakt van de door de gemeente aangeboden kortingsvouchers voor masterclasses georganiseerd door de Rabobank. De bijeenkomst werd goed bezocht omdat er veel tijd is gestopt in actieve benadering van lokale ondernemers en het zoeken van een "aansprekende" spreker.

Bijeenkomst gemeente en Rabobank voor zzp'ers

MKB-vriendelijk inkopen: lokale bedrijfsleven maximaal laten meedingen

De gemeente is verantwoordelijk voor veel taken, zoals het onderhoud van bijvoorbeeld wegen en groen, maar ook het aanbieden van zorg. De gemeente speelt via de inkoop van diensten en producten een meer dan gemiddelde rol in de lokale economie. Vooral in de crisisjaren zagen veel ondernemers in de gemeente een potentiële opdrachtgever. Om hier beter aan tegemoet te komen, heeft de gemeente zich in 2013 ten doel gesteld om bij het inkopen het regionale bedrijfsleven meer mee te laten dingen. Uit een bijeenkomst met ondernemers bleek dat de selectie- en gunningscriteria bij aanbestedingen als (te) zwaar te worden ervaren. Ook was er kritiek op de complexiteit van de aanbestedingsprocedures. Verder vroegen veel ondernemers zich af of de gemeente wel een goed beeld had bij het aanbod van lokale en regionale bedrijven. De gemeente heeft op basis hiervan een aantal aanpassingen in de criteria en procedures doorgevoerd, die hebben geleid tot meer inkopen in de regio. Bedroeg in 2013 het regionale aandeel in de gemeentelijke inkopen 34%, in 2016 was dit aandeel toegenomen tot 42%.

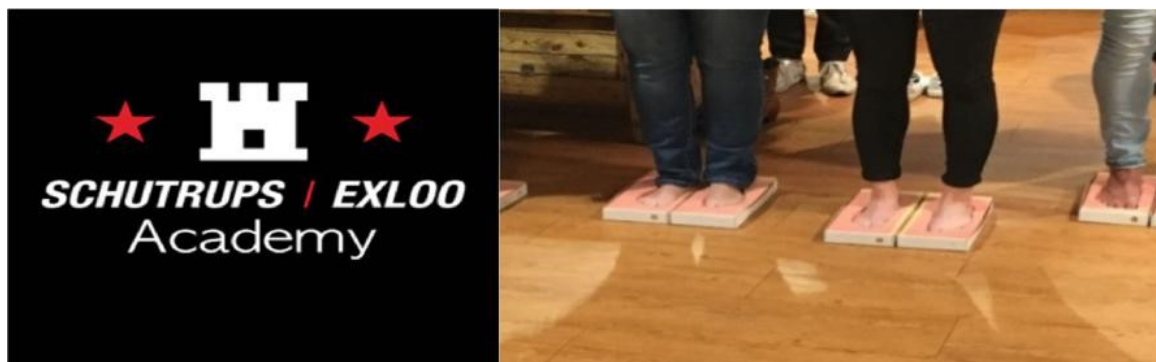
Najaar 2017 is het gemeentelijke inkoopbeleid wederom geactualiseerd, waardoor het voor het lokale bedrijfsleven nog aantrekkelijker is geworden om mee te dingen. Door het verhogen van de drempelbedragen voor onderhandse procedures is de verwachting dat meer en ook kleinere lokale bedrijven bij de inkoop betrokken kunnen worden. Daarbij komt dat bij enkelvoudig onderhandse procedures de opdrachten bij voorkeur aan lokale ondernemers gegund gaan worden. Bij meervoudig onderhandse procedures dient minimaal één regionale ondernemer uit te worden genodigd. Door te blijven monitoren moet duidelijk worden of het aangepaste beleid gaat leiden tot meer lokale inkopen.

Bevorderen arbeidsparticipatie via deelname aan arbeidsmarktprojecten

Bij arbeidsmarktprojecten werkt Borger-Odoorn zoveel mogelijk in het verband van de arbeidsmarktregio Drenthe. Hierin wordt samen met vijf andere gemeenten, het UWV, werkgevers en werknemers gewerkt aan arbeidsmarktzoekstukken. In de afgelopen periode is vooral ingezet om mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen via de zogenaamde baanafspraken. Een andere belangrijke ontwikkeling is de introductie van leerwerkvouchers. Hiermee wordt aan jongeren in het praktijkonderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs de mogelijkheid geboden om aan het werk te gaan of een leerwerkplek in te vullen. De vouchers zijn bedoeld om werkgevers te ontlasten of om bijvoorbeeld jongeren een rijbewijs te laten halen zodat ze beter inzetbaar zijn. Naast de leerlingen in het praktijkonderwijs kunnen de vouchers ook worden ingezet voor jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt en/of zonder startkwalificatie. De vouchers hebben in Borger-Odoorn inmiddels geleid tot 15 arbeidscontracten en 30 leerwerkplaatsen. Via de uitvoering van het sectorplan Vierkant voor werk is het de Arbeidsmarktregio Drenthe gelukt om ruim 600 matches tussen werkgevers en werknemers te organiseren. Werkgevers konden daarmee een deel van de opleidingskosten gesubsidieerd krijgen.

Een goed lokaal beeld komt naar voren uit de informatie van grotere werkgevers in Borger-Odoorn. Uit een recente bijeenkomst (zie ook hoofdstuk 5) bleek dat er zich de laatste tijd in toenemende mate tekorten voordoen aan goed geschoold en gemotiveerd personeel. Het gaat hierbij vooral om technische beroepen, maar ook om beroepen in de bouwnijverheid en de zorg. De aanwezige lokale bedrijven en het Esdal College hebben samen met de gemeente afgesproken hier iets aan te gaan doen. In het eerste kwartaal 2018 zal de gemeente een werkconferentie hierover gaan beleggen, waaraan ook het basisonderwijs deelneemt.

Een voorbeeld van de betrokkenheid van de gemeente met de arbeidsmarkt is de recentelijke ondersteuning van Schutrups Exloo, dat door een tekort aan gekwalificeerd personeel belemmerd werd om te groeien. Gezamenlijk is gewerkt aan de oprichting van een in-company podologie-opleiding waar naast schoenenkennis ook aandacht zal zijn voor gastheerschap. Samen met het UWV zijn op basis van profielen ca. 10 werkzoekende kandidaten geselecteerd. Zij volgen een opleiding van drieënhalf jaar volgen die deels in het gemeentehuis in Exloo zal gaan plaatsvinden.

Uniek in Nederland: een podologie-opleiding bij Schutrups Exloo

5 Ondernemersbijeenkomsten

In het kader van het economisch actieplan is eind 2017 een tweetal ondernemerssessies georganiseerd. Voor de ontbijtbijeenkomst voor grotere werkgevers zijn bijna 150 lokale ondernemers uitgenodigd. De circa 25 ondernemers die gehoor hebben gegeven aan de oproep, waardeerden dit gemeentelijke initiatief. De meeste van hen zouden elkaar best wat vaker willen ontmoeten, zo bleek. De gemeente kan hierbij prima aansluiten of wellicht de initiator zijn. Dergelijke bijeenkomsten kunnen leiden tot ideeën en plannen waarvan de gehele gemeenschap kan profiteren. Dat bleek ook uit het breed gedragen idee dat er met het oog op toenemende arbeidstekorten meer relaties gelegd zouden kunnen worden tussen het (lokale) onderwijs en het bedrijfsleven. Laat kinderen op jonge leeftijd via bijvoorbeeld gastlessen of bedrijfsbezoeken meer kennis nemen van vakgebieden die lokaal belangrijk zijn. Een ander idee is te onderzoeken of we gezamenlijk een lokaal opleidingscentrum of - broedplaats op kunnen zetten. Het verbeteren van de aansluiting van lokale arbeidsvraag en - aanbod stimuleert de economie en leefbaarheid. De rol van de gemeente kan hierbij initiërend en verbindend zijn. Met dit concrete actiepoint wordt begin 2018 een start gemaakt door het organiseren van een werkconferentie. Verder werd tijdens de bijeenkomst meerdere malen opgemerkt dat de gemeente meer kan doen op het gebied van informatievoorzieningen bijvoorbeeld over subsidiemogelijkheden.

Om meer inzicht te krijgen is voorafgaand aan de bijeenkomst met lokale zzp'ers een enquête uitgezet. Van de 900 benaderde lokale zzp'ers hebben ruim 120 meegewerkt. De meest opvallende resultaten zijn:

- de helft verdient te weinig om zelfstandig in het onderhoud te kunnen voorzien;
- een zesde deel heeft ook een baan in loondienst;
- een derde werkt maximaal 24 uur per week als zzp'er;
- zes van de zeven zzp'ers zien de toekomst positief tegemoet;
- twee derde is niet aangesloten bij een branche- of ondernemersvereniging;
- drie kwart is niet op de hoogte van de BBZ-regeling;
- driekwart vindt dat de gemeente (te) weinig aandacht heeft voor zzp'ers (met name bij opdrachten);
- de pluspunten van Borger-Odoorn liggen vooral in het aantrekkelijke woon- en leefklimaat;
- de nadelen van Borger-Odoorn zijn het ontbreken van digitale ontsluiting (en in mindere mate de decentrale ligging en de beperkte regionale afzetmarkt).

De bijeenkomst voor zzp'ers werd bezocht door ca. 30 ondernemers. Dit bevestigde het beeld dat eerder al uit de enquête naar voren kwam, namelijk dat de meeste zzp'ers geen of weinig waarde hechten aan contact met de gemeente. Voor een deel van de zzp'ers is de gemeente wel van belang als potentiële opdrachtgever. Veelgehoord is het verzoek om lokale ondernemers meer te betrekken bij uit te besteden opdrachten. Suggesties hiervoor zijn dat de gemeente de lokale aanbieders beter in beeld moet krijgen en dat via de gemeentelijke website inzicht gegeven zou kunnen worden in de werkzaamheden die uitbesteed gaan worden. Een tweede belangrijk punt is de digitale ontsluiting van het buitengebied, waar relatief veel zzp'ers zijn gevestigd. Niet alleen voor het werken maar ook in het kader van aantrekkelijk wonen is een goede ontsluiting gewenst. Tot slot wordt een enkele keer de suggestie gedaan om als gemeente netwerken voor een zzp'ers te stimuleren. Ook zou de gemeente ondersteuning kunnen bieden in de presentatie van lokale zzp'ers, bijvoorbeeld via het huren van ruimte op een beurs.

6 Actieplan

Het in dit hoofdstuk beschreven actieplan is tot stand gekomen op basis van de evaluatie van het economisch beleidsplan (hoofdstuk 4) en op basis van de informatie verkregen uit de enquête en de bijeenkomsten met lokale werkgevers en zzp'ers (hoofdstuk 5). De actiepunten zijn ingedeeld aan de hand van de eerder in hoofdstuk 3 genoemde twee doelstellingen.

Doelstelling: Borger-Odoorn heeft een aantrekkelijk vestigingsklimaat

Digitale ontsluiting

De gemeente zal samen met de provincie haar inspanningen intensiveren teneinde de digitale ontsluiting van de witte adressen in 2019 voltooid te hebben. Wellicht is voor een sluitende businesscase een extra lening nodig.

De gemeente blijft het halfjaarlijkse overleg tussen gemeente en diverse nutsbedrijven ondersteunen. Ook wordt indien nodig extra ingezet op communicatie met de inwoners (de provincie heeft hiervoor middelen beschikbaar gesteld).

Onderwijs en arbeidsmarkt

De gemeente organiseert op korte termijn een werkconferentie waarin bedrijfsleven en onderwijs de onderlinge samenwerking versterken. Dit kan de opmaat zijn voor bijvoorbeeld een lokaal opleidingscentrum of –broedplaats. Ook kan een nauwere samenwerking bij de Open Bedrijven Dag Drenthe tot stand worden gebracht.

De gemeente ondersteunt het Ambachtsgilde De Hondsrug bij het OSIRIS project, waarmee wordt geprobeerd met Europese middelen een regionaal netwerk van ambachten en maakindustrie op te zetten.

MKB-vriendelijk inkopen

De gemeente gaat de informatie over gemeentelijke opdrachten voor lokale ondernemers verbeteren. Ook wil de gemeente een beter beeld krijgen van de beschikbare lokale bedrijven.

Doelstelling: Borger-Odoorn is een ondernemersvriendelijke gemeente

Informatie uitwisseling

Contacten, zowel op branche- als individueel niveau, zijn bij alle actiepunten van essentieel belang. In de recent vastgestelde nota communicatiebeleid wordt geconstateerd dat de doelgroep van lokale ondernemers een gerichtere communicatieaanpak verdient dan tot heden het geval is. Een van de actiepunten is om samen met het bedrijfsleven te bezien op welke wijze hier het beste invulling aan gegeven kan worden.

De gemeente speelt een belangrijke rol in het doorverwijzen van ondernemers naar instanties en regelingen voor kennis, hulp en middelen. In de voorgaande hoofdstukken is al beschreven dat er allerlei mogelijkheden zijn, vanuit de provincie, de arbeidsmarktregio, instituten als ROI en Kredietunie, de BBZ-regeling. Voor startende en nieuwe bedrijven komt er een informatiepakket.

De gemeente blijft in Drents verband meedoen aan de jaarlijkse Award Drentse Onderneming van het jaar. En we willen jaarlijks ongeveer 50 bedrijven blijven bezoeken.

Netwerken

Veel werkgevers stellen netwerkbijeenkomsten op prijs. De gemeente kan hierbij prima aansluiten of wellicht de initiator zijn, omdat dergelijke bijeenkomsten kunnen leiden tot ideeën en plannen waarvan

---

de gehele gemeenschap kan profiteren. De gemeente organiseert daarom jaarlijks twee netwerkbijeenkomsten voor specifieke sectoren. In 2018 willen we beginnen met de zorg en de bouwnijverheid.

De groep zzp'ers is behoorlijk heterogeen. De behoefte aan netwerken bleek ook heel wisselend. De meerwaarde van bijeenkomsten voor zzp'ers zal worden onderzocht. Ook wordt gekeken naar de behoefte aan een ondernemersbeurs voor lokale zzp'ers.

De organisatie van de Open Bedrijven Dag Drenthe kost een flinke hoeveelheid tijd.

Vooralsnog vindt de gemeente de baten tegen de kosten opwegen.

De gemeente blijft verschillende netwerken faciliteren. We noemen het Ambachtsgilde De Hondsrug, de werkgroep Borger Hunebedhoofdstad, het Cittaslow-supportersnetwerk en het makelaarsoverleg.

Middelen en uren

Gebleken is dat voor de uitvoering van alle actiepunten uit 2012 de beschikbare ambtelijke tijd niet toereikend was. Het actief benaderen van het bedrijfsleven, met name voor bijeenkomsten en open bedrijvendagen, kost relatief veel tijd. Dat voor de uitvoering van het economisch beleidsplan relatief weinig uren beschikbaar waren, werd ook duidelijk in het in 2016 door Bureau Berenschot verrichte benchmarkonderzoek. De ureninzet voor economische ontwikkeling bedroeg in Borger-Odoorn ca. 50% van het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. Vanaf 2018 is het aantal inzetbare uren uitgebreid van 0,50 tot 0,75 fte (ruim 1.000 uren). Daarmee is naar verwachting een groot deel van het economisch actieplan te realiseren. De beschikbare financiële middelen blijven ongewijzigd (€ 20.000).

Voor specifieke projecten wordt zo nodig apart budget gevraagd van de gemeenteraad. Onlangs is bijvoorbeeld € 110.000 gereserveerd als cofinanciering voor de Bedrijvenregeling Drenthe 2018-2019, waarmee bedrijven worden gestimuleerd te groeien. De centrummanager voor Borger kan worden betaald uit daarvoor beschikbaar geld voor het Centrumplan Borger.

In de bijlage is een indicatief overzicht opgenomen van de uren en kosten die jaarlijks benodigd zijn voor de uitvoering van het economisch actieplan.

Bijlage Jaarlijks benodigde uren en kosten (indicatief)

	Uren	Kosten	
<i>Doelstelling: aantrekkelijk vestigingsklimaat</i>			
Digitale ontsluiting			
Businesscase vergt wellicht extra lening van provincie en gemeente	p.m.		-
Ondersteuning voortzetten via nutsoverleg en communicatie	40		-
Onderwijs en arbeidsmarkt			
Organisatie werkconferentie onderwijs en arbeidsmarkt (als start voor verder in te vullen acties)	80		p.m.
Onderwijs betrekken bij evenementen als de open bedrijvendagen Drenthe	20		-
Ondersteunen van Ambachtsgilde De Hondsrug bij project Osiris (verbinding ambacht en onderwijs/arbeidsmarkt)	20		-
MKB-vriendelijk inkopen			
Communicatie richting ondernemers over lokale opdrachten	20		-
Inventariseren lokale bedrijven in relatie tot gemeentelijke opdrachten.	40		-
<i>Doelstelling: ondernemersvriendelijke gemeente</i>			
Informatie-uitwisseling			
Overleg met bedrijfsleven over wijze van communicatie	20		-
Opstellen/promoten van lokale economische agenda	40		-
Promotie en doorverwijzing subsidieregelingen waaronder de bedrijvenregeling Drenthe 2018-2019	40		-
Benadering startende/nieuwe bedrijven via informatiepakket	40	€	500
Opstellen actieplan BBZ-regeling in Borger-Odoorn	40		p.m.
Opstellen en uitvoering actieplan ROI	40	€	2.000
Overleg Ondernemersfabriek inzake promotiemogelijkheden	20		-
Voortzetten deelname Award Drentse onderneming van het jaar	20	€	2.500
Voortzetten van bedrijfsbezoeken (jaarlijks ca. 50 bedrijven)	100		-
Netwerken			
Organisatie van jaarlijks 2 netwerkbijeenkomsten.	80	€	2.500
Vervolgactie zzp-sector om te bezien of er behoefte is aan een netwerk	40	€	1.000
Voortzetten van promotie / organisatie Open Bedrijvendagen Drenthe.	80	€	1.500
Voortzetten facilitering verschillende netwerken	40	€	1.000
Inventarisatie behoefte ondernemersbeurs gericht op lokale zzp'ers	20		p.m.
TOTAAL	860	€	11.000
Overige kostenposten:			
Jaarlijkse bijdrage ROI	-	€	6.500
Jaarlijkse bijdrage Provinciaal Werkgelegenheidsregister (PWR)	-	€	1.400
TOTAAL	860	€	18.900